

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Кафедра обліку і аудиту

Чорна Катерина Віталіївна

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ
ТА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ З
ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи на здобуття
ступеня вищої освіти магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доц. Белінська С.М.

Рецензент:
канд. екон. наук, доц. Черненко К.П.

Миколаїв 2020

Магістерська робота є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі обліку і аудиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили Міністерства освіти і науки України.

Керівник роботи:

Кандидат економічних наук, доцент

Белінська Світлана Михайлівна

Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент

Черненко Катерина Петрівна

Чорноморського національного університету
імені Петра Могили

Захист відбудеться 24 лютого 2020 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10, аудиторія 10-306.

З магістерською роботою можна ознайомитися у бібліотеці Чорноморського національного університету імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Не можливо обійтися без збільшення інвестиційних потоків у сектори економіки для виходу з соціально-економічної кризи. Однією з найважливіших проблем розвитку економіки України є запровадження надійної та керованої системи для заохочування інвестиційних ресурсів.

Призначення інвестицій в економічній системі полягає в наступному:

- забезпечення зростання основного капіталу, як в межах окремої фірми, так і на рівні національної економіки;
- здійснення прогресивних економічних зрушень, що стосуються найважливіших народногосподарських пропорцій;
- реалізацію новітніх досягнень науково-технічного прогресу і підвищення на цій основі ефективності виробництва на мікро - і макрорівнях.

На нашу думку, важливу роль в економічному процесі відіграють інвестиції, вони формують загальний розвиток економіки. У результаті інвестування в економіку збільшуються обсяги виробництва, росте національний дохід, розвиваються галузі і підприємства.

Система бухгалтерського обліку є основним інформаційним джерелом на підприємстві, в якій відбуваються процеси зберігання, обробки, передачі та інтерпретації даних про господарську діяльність підприємств. Тому ідентифікація напрямів удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку одержаних іноземних інвестицій як основи формування та покращення інвестиційного клімату як суб'єктів мікрорівня, так і країни в цілому стає все більш актуальною.

Питанням аналізу у сфері організації та методики обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями розглянуто в наукових роботах: Шепелюк В.А., Федорчак О.В., Світлична Ю.О., Вакалюк В.А., Бандурка А.М., Носова О.В., Вінник О.М. та інші

Незважаючи на велику кількість розроблених теоретичних, практичних положень і рекомендацій, все ж дане питання є недостатньо досліджене та потребує висвітлення й вдосконалення в частині організації, методики обліку, аналізу і контролю діяльності підприємств з іноземними з застосуванням автоматизованих програм.

Гіпотеза дослідження. Досвід європейських країн показує, що для спонукання іноземних інвесторів необхідно заохочувати малі та середні підприємства до нововведень з вимогами сучасності.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження в даній магістерській роботі є теоретичні та практичні аспекти щодо організації та методики обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

З огляду на сформовану мету в даному дослідженні вирішувалися наступні завдання:

- охарактеризувати іноземні інвестиції та їх роль у становленні і розвитку економіки;
- оцінити вплив іноземних інвестицій на економічний розвиток України;
- вивчити особливості обліку іноземних інвестицій на підприємствах України;
- дослідити організацію та методику обліку іноземних інвестицій на підприємстві ТОВ «Сервісний механічний центр»;
- здійснити аналіз діяльності підприємства з іноземними інвестиціями;
- розглянути контроль діяльності підприємства з іноземними інвестиціями;
- обґрунтувати заходи по удосконаленню обліку, аналізу та контролю на підприємстві ТОВ «Сервісний механічний центр».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження в даній роботі є організація та методика обліку, аналізу та контролю діяльності на підприємстві ТОВ «Сервісний механічний центр».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти щодо організації та методики обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дипломної роботи були використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи наукового узагальнення (при уточненні сутності та класифікації інвестицій), діалектичний метод (при визначенні місця та ролі інвестиційної діяльності серед інших видів звичайної діяльності підприємства), методи індукції і дедукції, класифікації, порівняння, наукової абстракції, системного і комплексного аналізу (при розробці спеціальних облікових реєстрів, системи комплексного аналізу інвестиційної діяльності підприємств) та ін.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою наукового дослідження стали законодавчі і нормативні документи, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку і аналізу, менеджменту, інвестування, фінансів, планування, періодичні видання з питань економіки, статистичні довідники, публікації Комітету міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та інші матеріали. Звітність та документи первинного, аналітичного та синтетичного обліку досліджуваного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Впровадження в діяльність сформованих в ході дослідження рекомендацій, що до покращення організації та методики обліку, аналізу і контролю діяльності підприємства з іноземними інвестиціями ТОВ «СЕРВІСНИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЦЕНТР».

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з таких структурних елементів: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Основний зміст роботи викладений на 80 сторінках друкованого тексту. Кваліфікаційна робота включає 7 рисунків, 8 таблиць, 108 найменувань у списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, його методи та інформаційну базу, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

Перший розділ «Теоретичні основи обліку іноземних інвестицій на підприємстві» присвячено дослідженню сутності іноземних інвестицій, їх ролі у становленні та розвитку економіки, їх вплив на економічний розвиток України, а також питанням особливості обліку іноземних інвестицій на підприємствах України. Досліджено думки, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених та виділено підходи, щодо визначення сутності поняття прямих іноземних інвестицій. Прямі іноземні інвестиції неможливо розглядати тільки з однієї позиції, адже це складне та багатогранне поняття (таблиця 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення сутності поняття «прямі іноземні інвестиції»

Автор	Трактування поняття «прямі іноземні інвестиції»
С. Хаймер [43]	ПП – це термін, який описує отримання за кордоном фізичних активів, при якому поточний контроль залишається у багатонаціональній компанії на її батьківщині. Іншими словами, контроль - ключовий елемент ПП.
МВФ і ОЕСР [29]	Інвестиції, які відбуваються за межами національних кордонів з метою розширення виробництва товарів і послуг, закупівлі товарів для імпорту в країну базування або експорту в треті країни. Їх ознаками є те, що інвестору належить управлінський облік над підприємствами.
СОТ [32]	Такий вид інвестицій, при якому інвестор – резидент однієї країни розміщує свої активи в межах іншої країни (реципієнта) за умови отримання (збереження) контролю за цими активами.

Дж.Даннінг [44]	Інвестиції здійснюються за межами країни базування, але всередині компанії-інвестора. Контроль за ресурсами, які переводяться, залишається у інвестора. Вони складаються з набору активів і проміжних продуктів, таких, як капітал, технологія, вміння і знання галузі, доступ до ринків і підприємництво.
Організація промислового розвитку ООН [30]	Чіткий приплив інвестицій з метою придбання довгострокового впливу на управління підприємством (10% акцій або паїв з правом голосу або кількох голосів), яке знаходиться в країні, відмінній від країни-інвестора. Вони включають суми інвестицій в акції, реінвестицію прибутку, інші довгострокові і деякі короточасні капітальні потоки.
Крупка М.І. [13]	Інвестиції, що здійснюються без фінансових посередників у виробничі фонди з метою отримання прибутку та участі в управлінні виробництвом. Іноді інвестор послідовно збільшує прямі інвестиції з метою володіння контрольним пакетом акцій.
Петухова О.М. [17]	Реальні капіталовкладення в підприємства, землю, обладнання, технологію або послуги, які створюють матеріальну базу для розширення бізнесу за межами національних кордонів.
Герасимчук М.О. [22]	Це матеріальні і не матеріальні капітали, які вкладають країна, компанія, підприємці в інші підприємства за кордоном для отримання підприємницького прибутку, за умови довгострокового економічного інтересу і наявності права брати участь в управлінських рішеннях.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) стали ключовим джерелом зростання в багатьох країнах з перехідною економікою. У зв'язку з цим однією з цілей інвестиційної політики багатьох країн, що розвиваються і країн з перехідною економікою є залучення ПІІ в економіку країни. Передбачається, що ПІІ позитивно вплинуть на розвиток економіки, принесуть нові технології, відкриють нові ринки і поліпшать методи управління і ведення господарської діяльності. Основний результат, досягнутий країнами-одержувачами інвестицій, полягає в покритті значної частини капіталу, необхідного для здійснення інвестицій за рахунок припливу капіталу з-за кордону.

Таблиця 2

Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України по галузях і видам діяльності на 01.01.2018

Галузі і види діяльності	Доля, %
Всього	100
Сільське господарство	1,6
Промисловість	30,9
Будівництво	6,1
Транспорт і зв'язок	3,8
Торгівля і ремонт автомобілів	10,5
Фінансова діяльність	33,1
Операції з нерухомістю	11,6
Інші галузі та види діяльності	1,4

Організація обліку фінансових інвестицій повинна бути не лише ефективною але й відповідати вимогам чинного законодавства. Нормативно-правова база обліку фінансових інвестицій на підприємстві наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Нормативні акти, що регулюють питання організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах

Нормативне джерело	Стислий зміст
ЗУ „Про інвестиційну діяльність» № 1560–ХІІ від 18.09.1991р.	Цей закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.
ЗУ „Про режим іноземного інвестування « № 94/96–ВР від 19.03.96	Цей закон визначає особливості режиму іноземного інвестування на території України, виходячи з цілей, принципів і положень законодавства України
ЗУ „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-ХІV від 16 липня 1999р.	Цей закон визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності в Україні
Концепція „Регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» від 1 червня 1995 р №384	Дана концепція включає в себе такі пункти, як державні пріоритети в інвестиційній діяльності, основні засади регулювання інвестиційної діяльності, шляхи залучення інвестицій, механізми реалізації інвестиційної політики
П(С)БО 7, 12, 19	Дають визначення основних понять та регулюють облік інвестицій

На підприємствах України організація обліку фінансових інвестицій включає первинний, синтетичний та аналітичний облік.

Документи первинного обліку є різноманітними, в залежності від фінансових інвестицій. На підприємствах України при придбанні чи перепродажі цінних паперів з каси або поточного рахунку підставою для здійснення записів в бухгалтерському обліку є прибутковий касовий ордер чи виписка банку. Додатково може складатися довідка бухгалтерії, в якій показується списання чи донарахування частини різниці між купівельною та номінальною вартістю. Довідка є необхідною лише за умови, що вартість придбаного цінного паперу вища або нижча від їх номінальної вартості.

Синтетичний облік фінансових інвестицій ведеться на рахунках 35 та 14.

Інформація про рух поточних фінансових інвестицій узагальнюється на рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції», призначеному для обліку інвестицій в акції, облігації, депозитні сертифікати, придбані з метою перепродажу протягом дванадцяти місяців.

Рахунок 35 має два субрахунки:

- 351 «Еквіваленти грошових коштів» – для обліку високоліквідних фінансових інвестицій, які характеризуються незначним ризиком зміни вартості та термін погашення яких не перевищує три місяці;
- 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» – для обліку інших поточних фінансових інвестицій.

Для обліку довгострокових інвестицій використовується рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». Рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність та рух довгострокових інвестицій (вкладень) у цінні папери інших підприємств, облігації державних та місцевих позик, статутний капітал інших підприємств, створених на території країни та за кордоном .

За дебетом рахунка відображається вартість довгострокових інвестицій, за кредитом – їх вибуття (списання) чи зменшення вартості, а також

одержання дивідендів від об'єкта інвестування, якщо облік інвестицій ведеться за методом участі в капіталі.

Рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» має такі субрахунки:

- 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі»;
- 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам»;
- 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам».

Таблиця 4

Типова кореспонденція рахунків з обліку поточних та довгострокових фінансових інвестицій на підприємствах України *

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Оприбутковано інвестиції за вартістю придбання	35	68
Проведено дооцінку інвестицій	35	746
Списано собівартість реалізованих інвестицій	971	35
Нарахований дохід від реалізації інвестицій	37	741
Списано на фінансові результати собівартість реалізованих фінансових інвестицій	79	971
Списано на фінансові результати дохід від реалізації фінансових інвестицій	741	79
Придбані довгострокові фінансові інвестиції	14	685
Сплачено грошові кошти за довгострокові фінансові інвестиції	685	311
Надійшли кошти на рахунок як дивіденди по інвестиціях	311	373
Переоцінка довгострокових фінансових інвестицій на дату балансу до справедливої вартості	14	746
Списується балансова вартість інвестицій, які реалізуються	971	14

У другому розділі «Організація та методика обліку, аналіз та контроль діяльності підприємств з іноземними інвестиціями» висвітлено особливості діяльності та організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку іноземних інвестицій на ТОВ «СЕРВІСНИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЦЕНТР».

Встановлено, що на досліджуваному підприємстві бухгалтерський облік та складання звітності є автоматизованими. Облік здійснюється в програмі 1С:Підприємство 7.7, а подання звітності та електронний документообіг з деякими контрагентами здійснюється з використанням програми М.Е.Дос.

ТОВ «Сервісний механічний центр» – підприємство з іноземними інвестиціями, власником якого є компанія Литви ЗАТ «Статега». ЗАТ «Статега» була заснована в 2005 році. Спочатку компанія орієнтувалася на будівництво і оренду нерухомості.

Внесення інвестицій до статутного капіталу ТОВ «Сервісний механічний центр» обліковується на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» субрахунку 401 «Статутний капітал». За кредитом рахунку 40 відображається збільшення статутного капіталу, а за дебетом - його зменшення (вилучення власниками). Аналітичний облік статутного капіталу ведуть за видами капіталу, за кожним засновником, учасником, акціонером тощо.

На суму оголошеного статутного капіталу здійснюють запис за дебетом рахунку 46 «Неоплачений капітал» і кредитом рахунку 40. По мірі погашення заборгованості по неоплаченому капіталу запис проводиться у кредит рахунку 46.

На практиці на рахунку 46 «Неоплачений капітал» в ТОВ «Сервісний механічний центр» зручно самостійно ввести наступні субрахунки: 461 – «Неоплачений капітал засновників в національній валюті України» і 462 – «Неоплачений капітал засновників в іноземній валюті». Введення таких субрахунків дозволить без перешкод поділити валютний і гривневий облік з можливістю розрахунку курсових валютних різниць на кварталні залишки субрахунку 462.

Зміна курсу НБУ не впливає на заборгованість іноземного інвестора за внесками основними засобами та нематеріальними активами, так як такі активи належать до немонетарних статей балансу ТОВ «Сервісний механічний центр».

При одержанні від іноземного інвестора внесків у вигляді іноземної валюти в обліку ТОВ «Сервісний механічний центр» відображаються бухгалтерські проводки:

- іноземної валюти - Дт 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», Кт 46 «Неоплачений капітал»;

- основних засобів - Дт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів», Кт 46 «Неоплачений капітал»;

- нематеріальних активів - Дт 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», Кт 46 «Неоплачений капітал».

У бухгалтерському обліку ТОВ «Сервісний механічний центр» заборгованість засновників може мати різний характер:

а) у випадку якщо очікується внесення до статутного фонду основних засобів (нематеріальних активів, запасів), заборгованість засновників відноситься до немонетарної, і отже, перерахунку не підлягає. Датою, на яку здійснюється перерахунок вартості в інвалюті основних засобів, увезених як іноземна інвестиція (дата визнання активів), є дата отримання основних засобів (дата митного оформлення), а не дата підписання засновницького договору;

б) у випадку якщо очікується отримання на рахунок підприємства валютних коштів, заборгованість (яка по суті є дебіторською, оскільки статутний капітал формується одночасно з відображенням заборгованості засновників (учасників) за внесками до статутного капіталу) відноситься до монетарних статей і підлягає перерахунку як на дату балансу, так і на дату здійснення розрахунків засновником-нерезидентом.

Курсові різниці, які виникають внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу ТОВ «Сервісний механічний центр», відображаються у складі додаткового капіталу (п. 8 ПСБО 21, який доповнено Наказом МФУ N 627 від 27.06.2013р.):

- при збільшенні курсу НБУ - як Дт 46 «Неоплачений капітал» та Кт 42 «Додатковий капітал»;

- при зменшенні курсу НБУ – як Дт 42 «Додатковий капітал» та Кт 46 «Неоплачений капітал».

Митні платежі та збір за державну реєстрацію іноземних інвестицій, пов'язаних з одержанням і зарахуванням основних засобів та нематеріальних активів на баланс ТОВ «Сервісний механічний центр», відносять на витрати фінансової діяльності:

Дт 952 «Інші фінансові витрати» Кт 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

Одним з учасників ТОВ «Сервісний механічний центр» разом з резидентами України є юридична особа – нерезидент, частка якої у статутному капіталі становить 40 %. Установчі документи ТОВ підписано 22.06.2015 р. Іноземний учасник здійснює внесок до статутного капіталу створюваного підприємства іноземною валютою в сумі 50000 доларів США. Підприємство було зареєстроване в червні 2015 року зі статутним капіталом 2646250 грн.

Нерезидент-учасник погасив заборгованість за внесками до статутного капіталу шляхом перерахування іноземної валюти на банківський рахунок ТОВ «Сервісний механічний центр». На розподільчий рахунок грошові кошти зараховано 09.09.2015 р.

Курс НБУ склав:

– на дату підписання установчих документів (22.06.2015 р.) – 21,17 грн./\$;

– на дату балансу (30.06.2015 р.) – 21,25 грн./\$;

– на дату погашення заборгованості за внеском до статутного капіталу (09.09.2015 р.) – 22,13 грн./\$;

– на дату здійснення обов'язкового продажу іноземної валюти та зарахування коштів на поточні рахунки ТОВ «Сервісний механічний центр» (10.09.2015 р.) – 22,15 грн./\$.

Курс продажу валюти – 22,50 грн./\$. Комісійна винагорода банку – 500 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства-емітента операції щодо внеску нерезидентом іноземної валюти до статутного капіталу відображають такими записами (див. табл. 5):

Таблиця 5

Облік внеску в іноземній валюті

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, \$/грн.	
		Дт	Кт		
Формування статутного капіталу					
1	Відображено заборгованість учасника-нерезидента за внеском до статутного капіталу в іноземній валюті (\$50000 x 21,17 грн./\$)	462	401	\$50000 1058500	
2	Відображено заборгованість засновників-резидентів за внесками до статутного капіталу (2646250 грн. - 1058500 грн.)	461	401	1587750	
Курсова різниця на дату балансу (30.06.2015 р.)					
1	Відображено курсову різницю на дату балансу за заборгованістю засновника-нерезидента в іноземній валюті (\$50000 x (21,25 грн./\$ - 21,17 грн./\$))	462	425	4000	
Погашення заборгованості засновником-нерезидентом (09.09.2015 р.)					
1	Надійшли на розподільчий рахунок ТОВ «Аміго» грошові кошти в іноземній валюті на погашення заборгованості нерезидента за внеском до статутного капіталу (\$50000 x 22,13 грн./\$)	316	462	\$50000 1106500	
2	Відображено курсову різницю на дату погашення заборгованості нерезидента (\$50000 x (22,13 грн./\$ - 21,25 грн./\$))	462	425	44000	
Списання валюти з розподільчого рахунка (10.09.2015 р.)					
а) у зв'язку з обов'язковим продажем валюти:					
1	Відображено курсову різницю за розподільчим рахунком (\$50000 x (22,15 грн./\$ - 22,13 грн./\$))		316	714	1000
2	Перераховано з розподільчого рахунка 75 % інвалюти для продажу		334	316	\$37500 830625
3	Зараховано на поточний рахунок у національній валюті кошти, отримані від продажу 75 % іноземної валюти (за вирахуванням комісійної винагороди банку) (\$37500 x 22,50 грн./\$ - 500 грн.)		311	377	843250
4	Відображено суму комісійної винагороди банку у зв'язку з продажем інвалюти		92	377	500
5	Відображено різницю між сумою, вирученою від продажу інвалюти, і балансовою вартістю інвалюти, визначеною за курсом НБУ на дату продажу (\$37500 x (22,50 грн./\$ - 22,15 грн./\$))		377	711	13125
6	Відображено залік зобов'язань з продажу іноземної валюти		377	334	830625
б) у зв'язку із зарахуванням 25 % валюти на поточний рахунок ТОВ «Сервісний					

механічний центр»				
7	Зараховано залишок валюти на поточний рахунок підприємства	312	316	\$12500 276875

У податковому обліку ТОВ «Сервісний механічний центр» існують наступні особливості обліку отримання інвестицій в іноземній валюті:

– згідно пп.136.1.3 п.136.1 ст.136 Податкового кодексу України для визначення об'єкта оподаткування не враховуються доходи у вигляді сум коштів або вартості майна, що надходять платнику податку у вигляді прямих інвестицій або реінвестицій у корпоративні права, емітовані таким платником податку, в тому числі грошові або майнові внески згідно з договорами про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;

–при ввезенні майна як внеску в статутний капітал підприємства з іноземними інвестиціями ТОВ «Сервісний механічний центр» на термін не менше трьох років (крім товарів для реалізації або власного споживання), воно звільняється від обкладення митом. Якщо протягом 3-х років з часу зарахування іноземної інвестиції на баланс підприємства з іноземними інвестиціями ТОВ «Сервісний механічний центр» майно, ввезене до України як внесок іноземного інвестора, відчужується, зокрема у зв'язку з припиненням діяльності цього підприємства (крім вивозу іноземної інвестиції за кордон), підприємство з іноземними інвестиціями сплачує ввізне мито, яке обчислюється, виходячи з митної вартості цього майна;

–станом на сьогоднішній день майнові іноземні інвестиції прирівнюються до імпорتنих операцій та підлягають оподаткуванню податком на додану вартість.

Сума сплаченого ПДВ може бути віднесена платником податку ТОВ «Сервісний механічний центр» до складу податкового кредиту у періоді, наступному за сплатою. Вказане впливає з пп. «б» п. 198.1 ПКУ, згідно з яким право на віднесення сум податку до податкового кредиту виникає у разі здійснення операцій з придбання необоротних активів, у тому числі при їх

ввезенні на митну територію України (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду).

Для підприємства з іноземними інвестиціями ТОВ «Сервісний механічний центр», крім передбачених П(С)БО основних форм фінансової звітності (форма 1 «Баланс», форма 2 «Звіт про фінансові результати», форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», форма 4 «Звіт про власний капітал»), в обов'язковому порядку щоквартально складається форма № 10-ЗЕЗ «Звіт про іноземні інвестиції в Україну». Складання цього звіту регулюється Інструкцією про складання підприємствами і організаціями статистичної звітності за формою № 10-ЗЕЗ «Звіт про іноземні інвестиції в Україну». Ця інструкція визначає основні положення з питань складання підприємствами, організаціями та установами статистичної звітності про іноземні інвестиції в Україну. Звіт за формою № 10-ЗЕЗ підписується керівником підприємства, організації, установи та головним бухгалтером, що відповідають за своєчасне подання цих звітів. Цей звіт складають підприємства (в тому числі спільні), організації та установи України, незалежно від відомчої підпорядкованості та форм власності (резиденти), які перед звітним та у звітному періоді одержали інвестиції від зарубіжних партнерів-нерезидентів відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР та постанови Кабінету Міністрів України. Звіт складається окремо: за кожен квартал, щодо кожної країни та за видами валют з двома десятковими знаками, відповідно до здійснення інвестицій.

У **третьому розділі** «Рекомендації щодо удосконалення та оптимізації системи обліку та контролю на підприємстві ТОВ «СЕРВІСНИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЦЕНТР»» досліджено автоматизовані системи, що дадуть змогу при одноразовому внесенні первинних даних розрахувати в короткі терміни безліч показників і подати їх у різних формах звітності. Також проведено аналіз інтегрованих систем управління, ефективність їх використання на підприємстві ТОВ «СЕРВІСНИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЦЕНТР».

У ході дослідження, встановлено, що в даний час на ринку є продукти, які дозволяють побудувати і автоматизувати систему фінансового менеджменту, включаючи фінансову звітність за МСФЗ. Результатом впровадження цих систем стають чітка і прозора фінансова структура і вдосконалення всієї системи управління фінансами в цілому та іноземними інвестиціями зокрема.

Розглянуто можливості автоматизованого формування фінансової звітності відповідно до МСФЗ на ТОВ «Сервісний механічний центр». Основні функціональні вимоги, що пред'являються до програмного забезпечення в умовах автоматизації обліку при складанні звітності відповідно до міжнародних стандартів представлені в табл. 6

Таблиця 6

Функціональні вимоги до системи автоматизації обліку ТОВ «Сервісний механічний центр» при складанні звітності відповідно до МСФЗ

Показник	Характеристика
1	2
Мультивалютність	Здатність відображати кожну операцію в валюті, в якій вона здійснена: національній (первинній) валюті та операційній (вторинній) валюті, в якій компанія складає звітність відповідно до МСФЗ. Виконання автоматичного перерахунку суми операції в національну і операційну валюту відповідно до встановлених курсів перерахунку.
Облік активів	Немонетарний - за історичним курсом (основні засоби, нематеріальні активи, капітальні вкладення, запаси, аванси (за певних умов), довгострокові фінансові вкладення, витрати майбутніх періодів, акціонерний капітал). Монетарний - за поточним курсом на дату проводки
Переоцінка поточних активів і пасивів	В операційній валюті за курсом на дату формування звітності (постачальники, грошові кошти і т. д.). Можливість вибору режиму переоцінки (по кожній відкритій операції, по бухгалтерських субрахунках і фінансовим аналітикам, по контрагентам). Можливість автоматичного реверсування проводок по переоцінці в наступному періоді
Наявність генератора фінансової звітності	Прискорення процесу формування звітності відповідно до МСФЗ на підставі даних Головної книги і аналітичної інформації модулів системи

Трансляція даних	Можливість передачі інформації Головної книги з бази даних однієї компанії в базу даних іншої. Організація обліку відповідно до МСФЗ як в окремій базі даних, так і при консолідації облікових даних компаній (філій)

Механізм автоматичного розподілу сум по рахунках та аналітикам Головної книги	Механізм автоматичного розподілу сум по субрахунках і аналітикам Головної книги. Розподіл числових даних по субрахунках і аналітика Головної книги
Можливість автоматичного формування періодичних операцій	Формування регламентних операцій
Мультимовний інтерфейс	Можливість формування звітності на іноземних мовах

Аналіз ринку програмного софту показує, що в даний час є досить обмежене число програмних продуктів, призначених для ведення обліку за МСФЗ.

ВИСНОВОК

Отже, в ході дослідження операцій з одержаними іноземними інвестиціями здійснено аналіз індексу інвестиційної привабливості країни та встановлено залежність побудови інвестиційної складової політики країни та проблеми низької зацікавленості іноземних інвесторів в сфері здійснення інвестування в економіку України. На нашу думку в нинішніх умовах проблему іноземного інвестування неможливо успішно вирішувати без ефективного узгодження інтересів самих інвесторів з інтересами мешканців того регіону, в якому планується чи відбувається реалізація інвестиційного проекту. Головними засобами цього узгодження є, насамперед, поширення в середовищі потенційних інвесторів достовірної інформації про регіон та його інвестиційні потреби, популяризація серед місцевих мешканців планованих до реалізації закордонними підприємцями інвестиційних проектів, залучення громадськості до формування інвестиційних пропозицій регіону, налагодження постійного контакту між іноземними інвесторами та представниками територіальної громади.

В цьому разі успішна реалізація інвестиційних проектів опиратиметься не тільки на макроекономічну потребу та зусилля центральної влади, але і матиме дієву підтримку в регіонах, а діалог між місцевим населенням та інвестором створюватимуть надійний фундамент до розширення бази інвестування та формування в регіоні оптимального інвестиційного клімату.

Тому з метою ідентифікації напрямів удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку одержаних іноземних інвестицій розглянуто нормативно-правове регулювання та підходи в науковій літературі щодо облікового відображення інвестицій.

В роботі подано класифікацію моделей автоматизованих систем бухгалтерського обліку, яка дозволить вибрати ТОВ «Сервісний механічний центр» з них модель, яка в найбільшій мірі відповідає обліковому процесу на підприємстві. Розглянувши можливості систем ERP-класу, ми визначили функціональні вимоги, необхідні для складання бухгалтерської (фінансової) звітності за міжнародними стандартами. На нашу думку, вибір моделі автоматизованої інформаційної системи, що має необхідні функціональні налаштування, сприятиме бухгалтерському моделюванню для організації ефективного облікового процесу на конкретному підприємстві відповідно до його масштабів і особливостей фінансово-господарської діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Чорна К.В. Організація та методика обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями // С.М. Белінська, К.В. Чорна// Студентські наукові студії. – Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв:2020 (подано до друку).

АНОТАЦІЯ

Чорна К.В. Організація та методика обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.– Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, МОН України, Миколаїв, 2020.

Магістерська робота присвячена науковому обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

Згідно поставленої мети в роботі визначено теоретичні та практичні аспекти щодо організації та методики обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств з іноземними інвестиціями; обґрунтовано заходи по удосконаленню обліку, аналізу та контролю на підприємстві ТОВ «СЕРВІСНИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЦЕНТР».

В результаті в роботі подано класифікацію моделей автоматизованих систем бухгалтерського обліку, яка дозволить вибрати ТОВ «Сервісний механічний центр» з них модель, яка в найбільшій мірі відповідає обліковому процесу на підприємстві. Розглянувши можливості систем ERP-класу, ми визначили функціональні вимоги, необхідні для складання бухгалтерської (фінансової) звітності за міжнародними стандартами. На нашу думку, вибір моделі автоматизованої інформаційної системи, що має необхідні функціональні налаштування, сприятиме бухгалтерському моделюванню для організації ефективного облікового процесу на конкретному підприємстві відповідно до його масштабів і особливостей фінансово-господарської діяльності.

Ключові слова: іноземні інвестиції, підприємство з іноземними інвестиціями, бухгалтерський облік.

ABSTRACT

Chorna K.V. Organization and methodology of accounting, analysis and control of the activity of enterprises with foreign investments. - Manuscript.

Master's work on obtaining an educational qualification level of master's degree in specialty 071 «Accounting and taxation» – Petro Mohyla Black Sea National University, MES of Ukraine, Mykolaiv, 2020.

The master's thesis is devoted to the scientific substantiation of theoretical provisions and the development of practical recommendations for improving the organization of accounting, analysis and control of the activity of enterprises with foreign investments.

Pursuant to the stated goal, the paper defines theoretical and practical aspects regarding the organization and methodology of accounting, analysis and control of the activity of enterprises with foreign investments; Measures for improvement of accounting, analysis and control at the LLC SERVICE MECHANICAL CENTER. As a result, the paper presents the classification of models of automated accounting systems, which will allow to choose LLC "Service Mechanical Center" from them the model that most closely corresponds to the accounting process at the enterprise. Having considered the capabilities of ERP-class systems, we have identified the functional requirements required to prepare accounting (financial) statements by international standards. In our opinion, choosing a model of an automated information system that has the necessary functional settings will facilitate accounting modeling to organize an effective accounting process at a particular enterprise according to its scale and features of financial and economic activity.

Key words: foreign investments, foreign investment enterprise, accounting.